

SETKÁNÍ divadelního světa V PRAZE

Scénograf musí být zvyklý na roz-
tativně podmínky, v kterých kouzli
zvláštní prostor pro jevištní iluzi. Ob-
tížný hlavolam dostali i tvůrci jednot-
livých expozičních mezinárodní přehlídky
jevištního výtvarnictví, Pražského
quadriennale '75. V Bruselském pavi-
lónu Parku kultury a oddechu Julia
Fučíka vyměřili prostory pro 28 států
a celkem 600 vystavujících výtvarní-
ků, a do těch se prostě museli vejít
(s návrhy scén a kostýmů, fotografie-
mi, maketami scén a budov, architek-
tonickými plány, s kostýmy). Německá
demokratická republika pro svých 47
výtvarníků postavila labyrint chodbi-
ček a maximálně využila fotografie
jako dokumentu. Snímky také dokona-
le zachytily práci se světlem, neod-
myslitelným prvkem moderní výpravy
(například u Wedekindova Prociťnutí
jara), nebo vtip, s jakým výtvarník
Berliner Ensemble Karl von Appen
využívá točny. Expozice NSR vsadila
na efektnost maket a vystavila jich řa-
dy vedle sebe jako úly. Poláci si při-
vezli mohutné kostýmové figuríny K.
Mikulského a posadili je rovnou do je-
vištního aranžmá na scéně, zahýřili
si velmi reálným zařízením jatek
1 s rozlitou „krví“, dokumentovali ná-
zorně režijně výtvarnou kompozici K.
Swinarského (slavná inscenace Mic-
kiewiczových Zlادů). Uměřeně a při-
tom efektně působila kanadská expo-
zice s krásně vypracovanými kostý-
my a záviděníhodným Shaw Festival
Theatre, letním moderním divadlem na
jezeře Ontario. Britská expozice byla
početně skromná; tato divadelní vel-
moc se zřejmě soustředila na nejprís-
nější výběr současných scénografic-
kých tendencí, a právem také dostala
zlatou medaili za práce výtvarníků
Johna Buryho, Ralpha Kotlaie, Timot-
hy O'Briena a Tazeene Firthové.

Zpočátku hledáte na výstavě odliš-
nosti a pak začínáte sledovat přibu-
zenství ideově uměleckých názorů a
řešení. Právě mezi Brity, nositeli zla-
té medaile, a vítězem Pražského
quadriennale '75 Sovětským svazem,
který dostal Zlatou trigu, najdete spo-
lečné rysy: týž cíl — vyjádřit výtvar-
nou metaforou průsečík, v němž se
setká jevištní dílo se současností. Bo-
rovského scénou pro Hamleta v Diva-
dle Na Tagance stejně jako Buryho pro
Old Vic má syrovost, strohost, drsnou
dramatičnost. V Kitájevově scéně

k dramatisaci Gogolových Mrtvých
duší je zavěšen kočár a dva kočáry-
vraky tvoří scénu Borovského k A.
S. Puškinovi, Soudruhu, věř... v Di-
vadle Na Tagance. Vůbec práce so-
větských výtvarníků — zejména, jak
zdůraznilo také hodnocení jury, Bo-
rovského, Kočergina, Leventala, Sten-
berga, Sumbatašviliho a Makušenka
— jsou znamením přílivu mohutných
mladých sil v sovětském divadelnic-
tví. Nedekorují jeviště, prosazují re-
žijně výtvarné řešení prostoru pro
současného herce.

Holandské Studio Scarabee se před-
vedlo s vykasanými rukávy proti měš-
táckům, jenomže, po pravdě řečeno, je-
ho návrhy kostýmů a realizace s pře-
bujelými sexuálními znaky nás taky
poněkud šokovaly. Vedle nich zase
americká expozice překvapila krotkou
všehochutí: předvedl se výtvarník New
York City Opera, v USA naturalizova-
ný Číňan Ming Cho Lee s precizní,
vznošnou scénou k Musorgskému Bo-
risi Godunovovi, ale za ním se hrnula
záplava různých malůvek kostýmů,
maketa k „One Man Show“ s vyvede-
nými figurkami v orchestru a zpěvá-
kem s mikrofonem; k jednotlivým ná-
vrhům se dal připsat libovolný leto-
počet z našeho století — kromě dneš-
ka.

Klobouk dolů před japonskou ex-
pozicí! Čekali jste, že se pochlubí mo-
hutnou tradicí divadla Nó a Kabuki
(to je tu zastoupeno ovšem taky) —
a zatím tu najdete v podstatě vše ze
současného světového repertoáru. Ja-
ponci předvedli, jaké scény a kostý-
my vytvářejí pro Shakespeara, ale tá-
ké Brechta, O'Neilla, Gorkého (Kawa-
morí tu měl vynikající kostýmy pro
Na dně), Pucciniho Madame Butterfly,
ale také muzikály... Jsou obdivuhod-
ní: dramatickým rozhledem a režijně
výtvarným řešením, znalostí a využí-
váním moderní jevištní techniky, po-
užíváním nových hmot v kašérství a
kostýmnickví.

Jak jsme na tom my? V zahraniční
části quadriennale, v Bruselském pavi-
lónu, jsme nesoutěžili. Měli jsme vlast-
ní expoziční ve Valdštejnské jízdárně
s potěšitelným nástupem mladých výt-
varníků. J. Ciller dostal zlatou me-
daili za scénografii „Jarmila“ konečně
za kostýmy. Tady i v sáňce ULUV na
Národní třídě, kde vystavovaly scéno-
grafické školy, se také projevila vtip-

nost, výtvarná nápaditost naší scéno-
grafie — a současně, třeba ve srovná-
ní s Francouzi, i co nám chybí: ne-
pouštíme se zatím do problematiky
nové divadelní architektury, nezkouší-
me od základu řešit komplexy vztahů
jeviště, hlediště, celého prostředí pro
divadlo našich dnů. Je to ovšem hud-
ba budoucnosti a doufejme, že ji brzo
zaslechneme.

Nakonec si přidejme jako lahůdku
výstavu dvou našich scénografických
hvězd, připojenou v malém salónku
v boku Bruselského pavilónu: Josefa
Svobody a Ladislava Vychodila. Lyrič-
tější Vychodil tu dokumentuje svůj
vztah k Janáčkovu v básnických scé-
nách k Lišce Bystroušce, k Věci Ma-
kropulos — a mimochodem, pružná
dramaturgie Slovenského národního
divadla v Bratislavě mu také dala řa-
du nových úkolů, především v operě.
(Cikker, Hra o lásce a smrti — Bar-
tók, Modrovousův hrad). Vedle barev-
nosti Vychodilových návrhů působí vý-
stava wagnerovských scén Josefa Svo-

body jako rafinovaně jednoduché, skvě-
le vybroušené brilliantové šperky na
černé podušce. Makety scén pro Bay-
reuth a operu Covent Garden v Londý-
ně, černobílé fotografie realizací. Ty-
pická je výprava Tannhäusera pro Co-
vent Garden: dvě zavěšené zrcadlové
plochy, mírně k sobě přikloněné, plas-
tický zvlídnutý jevištní plocha s prohlub-
ní, v níž září skleněná koule. Jak je
tu mistrovsky počítáno s hrou svět-
la! To už je nejvyšší škola scénogra-
fie, kam si sice leckdo chodí pro ná-
pady, ale stěžít může napodobit tu zá-
račnou, rafinovanou jednoduchost.

Na Pražském quadriennale '75 se
nepředváděly jen práce divadelních
výtvarníků, v podstatě se tam vměst-
nalo vše, čím divadlo žije, celý pest-
rý obraz světa, komunikace myšlenek.
Když tedy tolik lidí na celém světě se
soustředilo na divadelní umění, pak
se zdá, že začíná jeho zlatý věk. Věk,
ve kterém divadlo chce sehrát svou
největší roli: polidštění světa.